

වැදගත් පාලි පද කිහිපයක් ගැන

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/sorting-out-some-key-pali-terms-tanha-lobha-dosa-moha-etc/>

කාම තණ්හා, භව තණ්හා, චිහව තණ්හා

1. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි තණ්හා (“තැන් ” + “හා ”, මෙහි “තැන්” යනු ස්ථාන සහ “හා” යනු එකිනෙකට හා වීම හෙවත් සම්බන්ධ වීමයි) යනු ලෝභ ද්වේෂ සහ අවිද්‍යාව නිසා මේ ලෝකයේ පවත්නා දේවලට බැඳීමයි. “ තණ්හා - ලෝභය, ද්වේෂය සහ අවිද්‍යාව මගින් අප ඇලෙන්නේ කෙසේද? ” කියවන්න.

2. අප නොයක් දේවලට ඇලෙන්නේ ඒවායෙන් ලබන්නාවූ සුඛ සදාකාලික යයි සාවද්‍ය වූ අවිද්‍යාව නිසාය. මෙම ඇලීම මූලින්ම දක්නට ලැබෙන්නේ ලෝභය වශයෙනි. එහෙත් යමෙක් හෝ යම් දෙයක් ඊට බාදාවක් වේ නම් එවිට අප ද්වේෂය සහ වෛරය උපදවා ගනී, එමගින් තවත් දෙයකට ද්වේෂය නිසා බැඳේ. නව යොවුන් අයෙකුට වාහනයක් අවශ්‍යවූ අවස්ථාවක් නිදසුනක් සේ ගනිමු. එම ලෝභය නිසා වාහනයක් ලබා ගැනීමේ අදහසට තදින් බැඳේ. එයට දෙමාපියන් අකමැති වුවහොත් ඔවුන් කෙරේ ද්වේෂය ඇතිවී ඔවුනට වෛර කිරීමටද පෙළඹේ, ඉන් හෙතෙම දෙනෙතකට බැඳේ.

3. පංච ඉන්ද්‍රියන්ම පවත්නා කාමලෝකයේදී එම පංච ඉන්ද්‍රියන් ඔස්සේ ස්පර්ශ කරන්නාවූ ඕනෑම දෙයකට ඇලීම කාම තණ්හා වේ. කෙසේ වෙතත්, රස, ගන්ධ, සහ කාය ස්පර්ශයෙහි ආස්වාදය පිණිස ඇති ආශාව නිසා බැඳීම් ඇතිවන්නේ සුවිශේෂයෙන්ම කාම ලෝකයේ පමණි.

රූප ලෝක වල කාම තණ්හා උදාවන්නේ ඇස හා කණ නිසා පමණි. එහෙයින් රූප ලෝකයක උත්පත්තිය ලබන්නාවූ අනාගාමී පුද්ගලයෙකුට රූප තණ්හා සහ ශබ්ද තණ්හා සමහරක් ඇති විය හැකි වන්නේ හෙතෙම බුදු පිළිමවහන්සේ නමක් දැකීමට හෝ සූත්‍ර දේශනාවක් ඇසීමට කැමති වන නිසා වෙන්න.

4. හව තණ්හා උදාවන්නේ “ඕනෑම පැවැත්මකට” බැඳීම නිසාය. එහෙයින් හව තණ්හා කාම ලෝකයේ , රූප ලෝකයේ මෙන්ම අරූප ලෝකයේ ද ඇත, එනම් භූමි තල 31 නිම ඇත. කාම ලෝකයේ පවා කාම හෝ ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ආස්වාදයක් නොලබන්නාවූ , එහෙත් නිසංසල සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කිරීමට කැමති අය ඇත. ඔවුන්ට බොහෝ විට ඇත්තේ හව තණ්හාවය. නුදෙකලා ස්ථානයකට වී ධ්‍යාන වැඩීමට කැමති අය වේ.එය ඔවුන්ගේ අභිමත භවය වේ. එසේ ප්‍රගුණ කරන්නාවූ ධ්‍යාණ වර්ධනය වුවහොත් අළුතෙන් පුරුදු කරන “ගති ”අනුව ඔවුහු රූප ලෝක හෝ අරූප ලෝකවල උත්පත්තිය ලබයි.

එසේම සියුම් වෙනස්කම් සහිත නොයෙක් ආකාරයේ වෙනත් හව ඇත. සමහරු ප්‍රසිද්ධ විමට ප්‍රිය වේ, තව සමහරෙක් තනතුරු ලැබීමට හා වගකීම් දැරීමට ආශා කරත්. මේවා ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය හා සම්බන්ධ නොවුවත් ඒවාද හව තණ්හාව නිසාම ඇතිවේ.

5. විහව තණ්හා උදාවන්නේ සාවද්‍ය වූ භෞතිකවාදය නිසාය (බුදුන් දවස පැවති උච්චේද දිට්ඨි නිසාය).එය යමෙකුගේ පැවැත්ම මරණයෙන් අවසන් වන බවට පවත්නා විශ්වාසයයි. එනම් මනස කයේ (මොළයේ) අතුරු ඵලයක් සේ සලකා කය මරණයට පත්වීමත් සමග සියල්ල අවසන්වන බවට ඇති පිළිගැනීමයි. එමනිසා යමෙක් මෙම ජීවිත කාලයේදී මරණයට පෙර සියලු සුඛ විහරණය කළ යුතු යයි ඇති විශ්වාසයෙන් යුක්ත වන හෙයින් මෙහිදී කාම තණ්හාවද පවතී.

යමෙක් බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළාවූ භූමි තල 31 න් සමන්විත සංකීර්ණ ලෝකය සහ පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලිය ගැන, එනම් ජීවිතය හා විශ්වය පිළිබඳ සංකීර්ණ යථාදර්ශය හෙවත් පර්යාලෝකය ගැන අසා නැත්නම් හව තණ්හා පැවතීම පහසුය. මෙම ලෝකයේ සැඟවුණ පැත්ත අපගේ සාමාන්‍යය ඉන්ද්‍රියන්ට හසුකර ගත නොහැකි නිසා යමෙක් තමාට පෙනෙන දේ පමණක් පිළිගනී. අප අත්දකින්නාවූ සියල්ල පැහැදිලි කර ගැනීම පිණිස මහත් විරියක් හා පර්යාලෝකය පිළිබඳ යථා අවබෝධයක් අවශ්‍ය ය. “ ජීවිතයේ විප්‍රකාර සහ උසස් පුනර්භවයක් ලද හැකි මග ” කියවන්න.

බොහෝ දුසිරිත් හෝ දුරාවාර වල යෙදෙන්නේ උච්චේද දිට්ඨි යෙන් (භෞතික වාදය හෝ ශූන්‍ය වාදය) යුතුව මෙම ලෝකයේ පවතිනා සෑම දෙයක්ම තමාගේ රසාස්වාදය

පිණිස යයි ඇති වැරදි විශ්වාසය නිසාය. සතුන් ඝාතනය කරන විට උන් වේදනාවෙන් හඬා වැලපෙන බව පැහැදිලිව පෙනුනත් භෞතිකවාදීන්ගේ සිත් වල ඒ ගැන සංවේදී බවක් නැත. තර්කය වන්නේ මෙම උත්පත්තිය එකම මෙන්ම අවසාන ජීවිතය වේ නම් මතු භවයකදී ඒ හා සමාන ඉරන්මක් තමාට අත්විය නොහැකි යන්න වේ. ඇත්තෙන්ම ආහාරය සඳහා එළවළු කැපීම සහ සතුන් මැරීම අතර පැහැදිලි වෙනසක් ඇති හෙයින් ඒ ගැන සිත් යොමු කිරීම වැදගත්ය. පැහැදිලිවම සතුන්ට වේදනාව දැනේ . එසේ නම් තිරිසන් සතෙක් මනුෂ්‍යයින් ගෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේද? සතුන් වෙනස් වන්නේ බුද්ධි මට්ටමින් පමණි. පෙර භවයක කළ කුසලක විපාකයකින් අප මෙම වසර 100 ක් පමණ වන නාවකාලික මනුෂ්‍යය භවය ලැබීමට වාසනාව ලබා ඇත. අප රැස් කළ කර්ම වලට අනුකූලව ඊලඟ භවයේදී අප තිරිසන් සතෙකු ව ඉපදීමට ඉඩ ඇත.

6. යමෙක් නිවන් මග අනුගමනය කරමින් ඉදිරියට යද්දී සෑම ආකාරයකම තණ්හාව ඉවත් කරන අයුරු අවසාන වශයෙන් සලකා බලමු. යමෙක් නිවන් මගෙහි බුද්ධි ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීම පිණිස වෙර දරන්නේද හෙතෙම තණ්හා තුනම ක්‍රමයෙන් ප්‍රහීණ කරයි. ක්‍රමයෙන් මෙම වෙනස අත්විඳීමෙන් නිරාමිස සුඛ වින්දනය කරයි. එක් එක් පුද්ගලයා අනුව ඒ සඳහා දින හෝ මාස හෝ වසරක් වුවද ගත විය හැක.

විභව තණ්හාව පවතින්නේ මිව්වා දිට්ඨි ඇති විටදීය, එහෙයින් සෝවාන් ඵලයන් සමග විභව තණ්හා ඉවත්වේ. යමෙකු පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලිය විශ්වාස නොකරන්නේ නම් ඔහුට විභව තණ්හාව පවතින බව අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් වේ.

කාම තණ්හා නිසා නොයෙක් මට්ටමේ බැඳීම් ඇති වේ. නිවන් මගෙහි අධ්යයන සතරෙහිදී පියවරෙන් පියවර ඒවා ඉවත්වේ. සෝවාන් ඵලයට පැමිණීමෙන් කාමවන්ද ඉවත් වේ, සකදාගාමි අදියරෙහිදී කාමරාග ප්‍රහීණ වී අනාගාමි ඵලයට පත්වූ විට සහමුලින්ම ඉවත් වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය “ **ලෝභ, රාග සහ කාමවන්ද, කාමරාග** ” යටතේ සාකච්ඡා කෙරේ. යමෙක් භූමි තල 31හි කොතැනක හෝ උත්පත්තිය ලබන තාක් කල් භව තණ්හා ඇත. භව තණ්හා සහමුලින්ම ඉවත් වන්නේ අරහත් ඵලයට පත් වීමෙන් පසුය.

ලෝභ, රාග සහ කාමවන්ද, කාමරාග

අධික ලෝභය හැඳින්වීමට නොයක් පාලි පද භාවිතා වේ. ඒ සෑම පදයකටම සැලකිය යුතු වෙනස් අර්ථ වලින් යුත් නිශ්චිත අදහසක් ඇත.

1. ලෝභ සහ රාග යන පද මූලින්ම විමසා බලමු. මේ පද දෙක අතුරින් ලෝභ වඩාත් ප්‍රබල පදයයි. වඩාත් ගැඹුරු අර්ථයකින් සලකා බැලීමේදී, භෞතික ලෝකය හට ගැනීමට ප්‍රධාන හේතුව වන්නේත් අධික ආශාවෙන් එය පවත්වා ගැනීමට හේතුව වන්නේත් ලෝභ ය වේ (“ලෝ” + “භ” යනි “ලෝ” යනු ලෝකය සහ “භ” යනු “බිහිවීම” (උදාවීම හෝ පිහිටුවීම)).

යමෙක් නිශ්චිතවම අපායගාමි වන්නාවූ පාප කම්ම සේ හඳුන්වන ලෝභ අන්තයට ගිය දැඩි ආශාවයි. යමෙකු ලෝභයෙන් පෙළෙන විට එය දෙආකාරයකින් විද්‍යාමාන වේ:

- i. යමෙක් සියලු “සම්පත්” අන් අයට නැතිව තමාට පමණක් අත්වේ වාසි ප්‍රාර්ථනා කරයි නම් (හෙතෙම දැනටත් ධනවත් වුවත් තව තවත් තමාටම ලබා ගැනීමේ අදහසින්)
- ii. තමා සතු කිසිවක් “අතිරික්තය” ක් වුවත් අන් අය හා පවුලේ අය අතරවත් බෙදා හදා ගැනීමට ඇති අකමැත්ත.

2. ලෝභ ප්‍රමාණයක් වශයෙන් හඳුන්වා දීමට අපහසුය. එහෙත් ලෝභ යනු උද්ධවිෂ්ඨ විද්‍යාමාන වන්නාවූ, ලෝකික සම්පත් වලට ඇති ඇලීමයි. ලෝභ, චේතසික (මනෝ සාධක) 52 න් එකකි. එය ප්‍රභීණ වන්නේ ක්‍රමයෙන් පියවරෙන් පියවරටය. කාමවන්ද, සෝවාන් අදියරේදීත්, කාමරාග, අනාගාමි ඵලයේදීත් සහ රූප හා අරූප රාග අරහත් ඵලයට පත් වූ පසුත් ඉවත් වේ.

3. රාග (“රා” යනු අයාලේ යන “අග්ග” යනු මූලිකත්වය දෙන) යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ සංසාරයේ (පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියේ) සැරිසරමින් ලබා ගත හැකි සැපයක් ඇතැයි යමෙක් විශ්වාස කිරීම නිසා “මේ ලෝකයේ” රැඳී සිටීමත් ලෝකික සැප විහරණයට ඇති ආශාවයි. යමෙක් උපනින්නට ධනවත්ව (හෝ ධනය රැස් කර ගන) ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් සැප විඳි නම් එය ලෝභය නොවේ හුදු රාගය පමණකි.

එවැන්නෙක් අන් අයට කරදරයක් නොවේ. එහෙත් ඔහුටද ලෝභය පැවතිය හැක. තමන් සතුව කොපමණ ධනය ඇතත් තව තවත් ධනය රැස් කිරීමේ යෙදේ යයි පැවසේ. යමෙක් ධනවතෙක් වුවත්, ලෝභ සහගත නම් අකුසල් කිරීමට මැලි වන්නේ නැත. යමෙක් තමන් කැමති දේ අයිති කර ගැනීමට ඝාතණයට, සොරකමට, බොරු කීමට මැලි නොවන්නේ නම් එවිට හෙතෙම අපායගාමී කර්ම රැස් කරයි. මෙවන් කථා හෝ ක්‍රියාවන්හි සැබවින්ම නොයෙදුනත්, ඒවා ගැන සිතීමෙන් පමණක් මෙන්ම එවන් සිතිවිලි සැලසුම් කිරීම සහ ඒවායෙන් ප්‍රමෝඛයට පත්වීම නිසා ඇති කරගන්නා අභිසංකාර ලෝභ සේ සැලකේ. එහෙයින් අන්ත දුගී අයෙකුට වුවත් ලෝභ පැවතිය හැක. දේව ලෝක වල දෙවියන්ට පවා රාග ඇත. ඔවුහු ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් සැප ලැබීමට කැමැති වුවත් අන්‍යයන්ගේ සැපතට ආශා කරන්නේ නැත, එනම් ලෝභ නැත.

4. කාම ලෝක වලට ඇති බැඳීම හඟවන, පිළිවෙලින් මට්ටමින් මට්ටමට අඩු වන තවත් පද යුගලක් කාමවන්ද සහ කාම රාග. කාම යනු කාම ලෝක (පංච ඉන්ද්‍රියන් සංතර්පනය කළ හැකි) වල පවත්නා ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප හා බැඳීමයි.

කාමවන්ද මෙම ඇලීමෙහි උපරිම මට්ටම හඟවයි. මෙවන් අවස්ථාවකදී යමෙක් තම ආශාවන් සපුරා ගැනීමට දැඩි පිලිකුල් සහගත ක්‍රියාවන් හි (ඝාතන හෝ අපචාර) වුවද නිරත වීමට කැමතිය. යමෙක් කාම, කාමවන්ද මට්ටමට වර්ධනය කරගත් විට හෙතෙම තම ක්‍රියාවන්ගේ හරක ආදීනව ගැන නොදනී, නොසලකයි. එවිට තමාගේ ක්‍රියාවන් ගැන පාලනයක් නොමැති සිහි විකල් තත්ත්වකට පත්වන බව පැවසේ. (කාමවන්ද = “කාම” + “ඉච්චා” + “ අන්ධ” , මෙහිදී “ඉච්චා” යනු කැමැත්ත සහ “ අන්ධ” යනු ඇස් අඳු යන්නයි. එහෙයින් කාමවන්ද යනු ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප හා බැඳීමෙන් (කාමයෙන්) අන්ධ වූ යන්නයි).

එහෙයින් යමෙක් තම කාම රාග, මනස ආවරනය කරන්නාවූ පංච නිවර්ත යන්ගෙන් එකක් වන කාමවන්ද බවට වර්ධනය වීමට ඉඩ නොදීමට තරම් සතිමත් බවෙන් යුක්ත විය යුතුය.

5. කාම රාග ඇති විටක, ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප නිසා ආස්වාදයට පත්වීමට කැමති වුවත් ඒ අන් අයට හානියක් නොවන පරිද්දෙනි. එහෙයින් සැමියෙකු

තම බිරිඳ හා ලිංගිකව හැසිරෙන්නේ කාම රාග හේතු වෙනි. එසේම නුසුදුසු ලිංගික ක්‍රියාවන් හි යෙදීම (පරදාර සේවනය හා ස්ත්‍රී දූෂණය) කාමවන්ද එනම් කාමයෙන් අන්ධවූ නිසා සිදුකරයි.

6. මෙම දැඩි ආශාවන්ගේ විවිධ මට්ටම් නිවන් මගෙහි විවිධ අදියර වලදී ඉවත් කරණ අන්දම සොයා බැලීම ප්‍රයෝජනවත් වේ. මෙය වඩා හොඳින් වෙන්කර හඳුනාගැනීම පිණිසද හේතු වේ.

සෝවාන් පුද්ගලයා කාමවන්ද ස්ථිරවම ඉවත් කර ඇත. එසේම අප්‍රසන්න මට්ටමේ ලෝභයද නැත. එහෙයින් හෙතෙම ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප පිණිස අපායගාමී ක්‍රියාවන්ගේ නිරත නොවේ. සෝවාන් අයගෙන් කාමරාග ඉවත් වී නැත.

සකදාගාමී පුද්ගලයෙකුට වුවද අවම මට්ටමේ කාම රාග ඇති හෙයින් තව එක් වරක් කාම ලෝකයේ උත්පත්තිය ලබයි.

අනාගාමී පුද්ගලයා කාම රාග ඉවත් කර ඇති හෙයින්, මනුෂ්‍ය හා දේව ලෝක ඇතුළුව කාම ලෝක භූමි තල 11 ට නැවත නොපැමිණේ. හෙතෙම රූප ලෝක වන ශුද්ධාවාස යෙහි පුනර්භවය ලැබ එහිදී නිවන් අවබෝධ කරන්.

7. සමහර කාම ලෝක වල සැප ලැබීමේ කැමැත්ත අත්හැර ඇතත් ධ්‍යාණ සැපයට කැමැත්ත දක්වයි. එහෙයින් ඔවුනට රූප රාග සහ අරූප රාග (නැතහොත් රූප ලෝක හා අරූප ලෝක වල සැරිසරීමට ඇති කැමැත්ත) ඇත. රූප රාග සහ අරූප රාග ඉවත් වන්නේ අරහත් ඵලයට පත් වීමෙන් පසුවය.

ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ යනට එරෙහිව රාග, පටිඝ, අවිජ්ජා

1. ලෝභ යනු දැඩි ආශාව බව පෙර පරිච්ඡේදයෙහි පැහැදිලි කළෙමු. යමෙක් තම ආශාවන් සපුරා ගැනීමට දැඩි පිලිකුල් සහගත ක්‍රියාවන් හි (ඝාතන හෝ අපචාර) වුවද නිරත වීමට කැමතිය. යමෙක් ලෝභයෙන් අන්ධ විය හැක, එනම් කාමවන්ද උදාවිය හැක.

දෝෂ හෝ ද්වේෂ යනු ලෝභය (ද්වේෂ යනු “දෙවන” +“වේෂ” හෝ ලෝභයේ දෙවන ප්‍රකාශනය) නිසා උදාවන වෛරය හෝ නුරුස්භාවය, විශේෂයෙන්ම තම අභිමතය ඉෂ්ට කර ගැනීමට අන් අයෙක් හරස් වන විට උදාවේ. ලෝභයෙන් සහ ද්වේෂයෙන් යුත් ක්‍රියා සිදුකරන්නේ මෝහය නිසාය. මෝහය යන පදය සකස් වී ඇත්තේ “ මුව” + “ හා” යන්නෙන්ය, ඉන් සංකේතවත් කරන්නේ මුව හා වූ එනම් කට වැසී ඇති භාජනයකි, එහෙයින් යමෙකුට එහි ඇතුලත නොපෙනේ. ඒ ආකාරයෙන් යමෙක් මෝහයෙන් යුතුව ක්‍රියා කරන්නේ එවැනි අකුසල් කිරීමෙන් ඇති වන්නාවූ හරක ආදීනව ගැන ඇති නොදැනුවත් කම නිසාය, එනම් මනස සම්පූර්ණයෙන්ම අඳුරුය.

පංච නිවර්ණ යන්නේ ලෝභ සහ ද්වේෂ ලැයිස්තු ගත කර ඇත්තේ අභිජ්ජා සහ ව්‍යාපාද වශයෙනි. ඒවා ලෝභ සහ ද්වේෂ යන පද වලට සමාන පදය. **“මනස නිසල කිරීමේ මග - පංච නිවර්ණ”** කියවන්න.

2. ලෝභ, ද්වේෂ සහ මෝහයෙන් යුත් ක්‍රියා පාප කම්මය, එනම් ප්‍රබල අකුසල කම්ම ය. එහෙයින් පාප කම්ම හේතුවෙන් උත්පත්තිය ලබන්නේ දුගති සතරෙහිය. විශේෂයෙන්ම ද්වේෂයෙන් යුක්තව කරන්නාවූ ක්‍රියාවන් වල ප්‍රතිඵලය දුරුණුය. එය නිරයේ පුනර්භවයට හේතුවේ. ලෝභය නිසා ජේත ලෝකවල පුනර්භවය සිදුවේ. මෝහය සැම විටම පවතින හෙයින් ලෝභ සහ ද්වේෂ දෙකම යුක්තව කරන්නාවූ ක්‍රියා වල “සං” තුනම අඩංගු වන හෙයින් පුනර්භවය සිදුවන්නේ නිරිසන් (නිරිසං යනු සං තුනම යන අදහසිනි) ලෝකවලය.යමෙක් යහපත් ක්‍රියාවන්හි නිරත වන විට හා අකුසල් කිරීමේ ප්‍රවනතාව (ගති) ඉවත දැමීමත් සමග හෙතෙම “නිවීම” අරඹයි ඒ සමගම දුගතියක උත්පත්තිය ලැබීමට ඇති සම්භාවිතාවයද අඩුවේ.

3.කෙසේවෙතත්,යමෙකුගේ මනසින් ලෝභ, ද්වේෂ සහ මෝහ ස්ථිරවම රාග, පටිඝ, අවිජ්ජා තෙක් අඩුවන්නේ සොවාන් ඵලයට පත් වූ විටය. සෝවාන් අදියරේදී සියලු පංච නිවර්ණ සදාකාලිකවම ඉවත් කෙරේ. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙම අදියරෙහිදී යමෙකුට ලෝකයේ යථා ස්වභාවය (අනිච්ච, දුක්ඛ,අනත්ථ) තරමක් දුරට “පැහැදිලිව පෙනෙන” හෙයින් (සම්පූර්ණයෙන්ම අන්ධ නොවේ) **මෝහ, අවිජ්ජා මට්ටමට** අඩුවේ.

ඉහත දැක්වූ පරිදි රාග යනු ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය පිණිස ඇති දැඩි ආශාවයි. මෙහිදීද නොයෙක් මට්ටම් ඇත. එහෙත් මෙම මට්ටමේ දැඩි ආශාව යෝග්‍යය වන්නේ මනුෂ්‍ය

හෝ දේව ලෝක වල උත්පත්තිය ලැබීම පිණිස පමනි.පටිස යනු වෛරයෙහි පහත් මට්ටමකි, ගැටීම හෝ නුරුස්සනා බව මෙන්නය. යමෙක් හා පීඩාවට හෝ නුරුස්සනා තාවයට පත් වී සමහර විට ප්‍රති උත්තර පවා දැක්විය හැක, නමුත් දුගතියක පුනර්භවය ලැබීමට හේතු වන්නාවූ “සැබවටම හරක” කිසිදෙයක් නොකරයි.

4. නිවන් මගෙහි ඊලඟ අදියර වන සකදාගාමි ඵලයට පත්වූ විට කාම රාග සහ පටිස යන දෙකම, මනුෂ්‍යය ලෝකය හැර දේව ලෝක හෝ ඊට උසස් භූමි තල වල පමනක් පුනර්භවයකට හේතු වන මට්ටමට, අඩුවේ.

කාම රාග යනු කාම ලෝක තුල ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය පිණිස ඇති දැඩි ආශාවයි. කාම රාග මට්ටම් දෙකකින් පවතී: වත්තු කාම (ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය පිණිස වස්තු “තමා සතු” කර ගැනීමට ඇති ආශාව) සහ කෙලෙස් හෝ ක්ලේශ කාම (ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය පිණිස ඇති ආශාව ඇතත් වස්තු “තමා සතු” කර ගැනීමට උවමනාවක් නැත). සකදාගාමීන් හට වස්තු කාම නැතත් තවමත් ක්ලේශ කාම ඇත, එනම් හෙතෙම තවමත් ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනය පිණිස ඇති දැඩි ආශාව ඇතත් ඒවා තමා සතු කරගැනීමේ ආශාවක් නැත. නිදසුනක් වශයෙන්, සකදාගාමිහු සුඛෝපභෝගී නිවසක ජීවත් වීමට ආශා කළත් නිවස තමා සතු කර ගැනීමේ අභිප්‍රායක් නැත.

මනුෂ්‍ය ලෝකයෙන් ඉහල එනම් දේව සහ බ්‍රහ්ම භූමි තල වල සතවයින්ට ඇත්තේ රෝග ව්‍යාධි වලට ලක් නොවන එසේම ජරාවට හෝ දිරාපත් නොවන ඉතා සියුම් ශරීරයන්ය. එහෙයින් ඔවුහු පෙනුමෙන් වයසට යන්නේ වත් අසනීප වන්නේ වත් නැත (එහෙත්, “මේ ලෝකයේ ” භූමි තල 31 හි කොතනක වුනත් මරණය වැලැක්විය නොහැක). සකදාගාමිහු මනුෂ්‍ය භවයෙන් පසු සදාකාලික නිරෝගී යයි සලකන්නේ එහෙයිනි.

5. යමෙක් අනාගාමි ඵලයට පත්වූ විට, කම්ම රාග සහ පටිස යන දෙකම ඉවත් වේ. අම්හිරි කර්කශ වචන/ක්‍රියා වලටවත් අමනාප නොවන අතර කිසිවිටකවත් ඒවාට ප්‍රතිචාර නොදක්වයි. අනාගාමිහු දේව ලෝක ඇතුළු කාමලෝක වල නූපදින අතර පුනර්භවය සිදුවන්නේ බ්‍රහ්ම භූමි තලයක පමනි.

සෝවාන් පුද්ගලයෙකු සමහර අවස්ථාවන්හි ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයට ප්‍රමුඛත්වයක් දීමේ හැඳුරුවක් පෙන්නුම්වද එම ප්‍රවනතාවයන් සියල්ලම සකඳුගාමී අදියරෙහිදී අඩු වී අනාගාමී ඵලයට පත්වීමත් සමග මුළුමනින්ම අත්හරී.

6. අනාගාමී ඵලයට පත් වූ අයෙකුට රාග වලින් ඉතුරුව අත්තේ රූප රාග සහ අරූප රාග පමණි. එනම්, රූප හා අරූප ලෝක වල ධ්‍යාණ සුඛ යන්ය (සතර රූප ධ්‍යාණ සහ සතර අරූප ධ්‍යාණ). එසේම යම් තරමකට අවිජ්ජා, මාන (යම් ප්‍රමාණයක ආඛම්බරකම) සහ උද්ධව්ව (යම් මට්ටමක උසස් යයි හැඟීමක්) ඉතිරිව ඇත.

මේ සියල්ල අරහත් භාවයට පත් වීමෙන් අත් හරී. අරහතුන් වහන්සේට ශේෂමාත්‍රයක් තරම් වත් කෙලෙස් නැත, කාම, රූප හේ අරූප ලෝක වලින් යුත් “මේ ලෝකයේ ” (භූමි තල 31 න් කොතනකවත්) කිසිම තැනක නැවත උපදින්නේ නැත.

සෝවාන් ඵලයට පත් වීමට පෙර “මම” යන හැඟීම ඉවත් කර ගැනීම පිණිස භාවණා කිරීම නිශ්චල වන්නේ එහෙයිනි. බොහෝ දෙනෙක් අනන්ට යන්න “මම කියා කෙනෙක් නැතැයි” සාවද්‍ය ලෙස අර්ථ ගන්වයි. එහෙත් “මම” යන හැඟීම ඉවත් වන්නේ අනාගාමී ඵලයෙන් පසු අරහත් ඵලයට පත් වූවාට පසුවය. මාන හා උද්ධව්ව ඇති තාක් “මම” යන හැඟීම පවතී.

7. සෝවාන් අදියරට පත්වීම පිණිස කළ යුත්තේ අනිච්ච යන්නෙහි සැබෑ අදහස අවබෝධ කර ගැනීමයි (ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ තාවකාලික වූ සුඛ පිණිස අන් අයට නිංසා කිරීමෙන් පලක් නැත), එසේම යමෙකුට එම මනෝ විනිතිය වර්ධනය වන තෙක් හෙතෙම මෙම නැවත නැවත ඉපදීමේ සංසාර චක්‍රයේදී සැබෑවටම අසරණය, අනාටය (අනන්ට).

* යමෙක් දැඩි අශාවෙන් යුතුව හා ප්‍රේතයෙකු සේ ක්‍රියා කිරීමට ප්‍රවනතාවක් ඇතැයි අවබෝධ කර ගන්නා තෙක් **ප්‍රේත** භවයෙන් නිදහස් වී නැත.

*යමෙක් **අනිච්ච** යන්නෙහි සැබෑ අදහස ග්‍රහණය කරගන්නා තෙක් කුපිත විය හැකි යම් මොහොතක අන්තයට ගිය වෛරයෙන් (ද්වේෂ) ක්‍රියා කළ හැක,එසේම එය **නිරයේ** ඉපදීමට තරම් හේතු විය හැක.

* වංචාවෙන්/සොරකමින් අන් අය මත යැපීම (අවංක යහපත් ජීවිතයක් ගත නොකර) එල රහිත බව අවබෝධ කර ගන්නා තෙක් **අසුර** ලෝකයෙන් නිදහස් වී නැත. .

* යමෙක්, සුනඛයින් මෙන් කුඩා දුරුවන් හා මෙමටුනගේ යෙදීම හෝ තමාගේ සතුට හා ආහාරය පිණිස අනෙක් සතුන් ඝාතනය කිරීම වැනි “නිරිසන් ගති” (එනම් ලෝභ සහ ද්වේෂ) අත්හැර ගන්නා තෙක් **නිරිසන්** භවයෙන් මිදී නැත. ඉහත සඳහන් කළේ ජ්‍යෙෂ්ඨ,නිරිසන්,අසුර හා නිරය යන දුගති පහත්ම භූමි තල සතර වේ.එහෙයින් එවන් හරක පුරුදු හෝ ගති අත් නොහැරියේ නම් හෙතෙම සැබෑවටම අසරණය, අනාර්ය (අනන්ථ). එහෙයින්, එතෙක්, මෙම ජීවිත කාලයේදී නොවුවත්, දිගුකාලීනවම දුක්ඛ වේදනා පවතී. අනිච්ච,දුක්ඛ,අනන්ථ යන්නෙහි සැබෑ අදහස මෙයයි.

අනන්තර සමනන්තර පච්චයා

1. අනන්තර සමනන්තර පච්චයා බුද්ධ ධර්මයේ ඉතා වැදගත් සම්බන්ධතා (පච්චයා) දෙකකි. මේ ලෝකයේ ඕනෑම දෙයක් සිද්ධ වන්නේ හේතුවක් නිසාය. එහෙත් හේතුවක් තිබූ පමණින්ම, සුදුසු තත්ත්වයන් බිහිවන තෙක් අනුරූප ප්‍රතිඵල හෝ විපාක ඇති නොවීමට පුලුවන.

2.කර්ම (කම්ම) නියතිවාදී නොවන්නේ එහෙයිනි. “**කම්ම (කර්ම) යනු කුමක්ද? සෑම දෙයක්ම නිර්නය වන්නේ කර්මයෙන්ද?**” යටතේද මෙය සඳහන් කළෙමි, එයට හේතුව මෙහිදී විමසා බලමු.

අප යම් හොඳ හෝ හරක දෙයක් කළ විට එම ක්‍රියාවට අදාල කර්ම ශක්තිය හෝ කර්ම විභවය, කම්ම බීජයක තැන්පත් වේ. කර්ම ශක්තිය ගබඩා කරන්නේ කොතනකද යන ප්‍රශ්නය අපි යථා කාලයේදී විමසා බලමු, එහෙත් මෙතැනදී අප සිහිතබා ගත යුතු වන කරුණ වන්නේ කම්ම බීජ, භෞතික බීජයක් නොව නමුත් ශක්ති විභවයක් බවය. මෙම සංකල්පය “**සංකාර, කම්ම, කම්ම බීජ, කම්ම විපාක**” යටතේ විස්තර කර ඇත. කම්ම බීජයක් රෝපනය වීම භෞතික බීජයක් රෝපනය වීමට බොහෝ දුරට සමාන වේ.ඇපල් ගසක් බිහි කිරීමේ හැකියාව (විභවය) ඇපල් බීජයකට ඇත.එහෙත් ඇපල් බීජය රෝපනයට සුදුසු වාතාවරණය එලඹෙන තෙක් එය රෝපනය නොවේ:බීජ පසෙහි වැපිරීමත් ජලය හා ආලෝකය පැවතීමත් රෝපනය සඳහා අත්‍යවශ්‍යය. ඒ අයුරින්ම

කර්ම විපාක (පෙර කළ කර්ම යන්ගේ ඵල විපාක) දෙන්නේත් එම කම්ම බීජ රෝපනය පිණිස අවශ්‍ය තත්ත්වයන් සුදුසු පරිදි ඇත්නම් පමණි.

3. පටිඨාන ධම්ම යෙහි දුක්ඛා ඇති අන්දමට අනන්තර සහ සමනන්තර සම්බන්ධතාව ගැන විමසා බලමු. “අන්”යනු ආහාර වේ, මෙතැන්හිදී ඉන් අදහස් වන්නේ කම්ම බීජ ය, “අන්තර” යනු ඵල දැරීම පිණිස බලාපොරොත්තුවෙන් ගබඩා කර ඇති යන්තයි. එහෙයින්, අනන්තර යනු රෝපනය පිණිස බලාපොරොත්තුවෙන් පවත්නා කම්ම බීජ යන්තයි.

“සම” යනු සමාන හෝ එකාකාර වේ. එහෙයින් සමනන්තර යනු (“සම” + “අනන්තර”) අනන්තර හා ගැලපෙන තත්ත්වයන් යන්නයි. එමනිසා අනන්තර, සමනන්තර එක්ව පවතින්නේය. සමනන්තර කාර්යක්ෂම වීමට හේතුවක් හෝ බීජයක ගබඩා කරණා ලද කම්ම ශක්තිය පැවතීම අත්‍යවශ්‍යයි. අනෙක් අතට, **සමනන්තර (එම හේතුවට ක්‍රියාකාරී වීමට හෝ බීජ රෝපනයට යෝග්‍ය තත්ත්වයන්)** පවතින්නේ නැත්නම්, අනන්තර හි පවත්නා කම්ම බීජ ඵල දරන්නේ නැත.

4. බුදුන් වහන්සේ දුක්ඛා වදාළ නිදර්ශනයක් මෙසේය:යමෙක් පස් පෙරලා වගා බිම සකස් කර පලය ලබා දෙයිද එතැන ආලෝකය පවතී නම් **බීජ රෝපනයට** යෝග්‍ය සමනන්තර එහි ඇත. එහෙත් හෙතෙම භාවිතා කළේ අඹ ඇටයක් නොවේ නම් (අනන්තර තත්ත්වයන් නොපවතී) ඉන් අඹ ගසක් බිහි වන්නේ නැත.

අනෙක් අතට, යමෙක් අඹ ඇටය ශිතල වියලි තැනක තැබුවහොත් එය රෝපනය වන්නේ නැත.එනම් සමනන්තර තත්ත්වයන් ලබා දී නැත. එසේම අනන්තර මෙන්ම සමනන්තර තත්ත්වයන් පවතීනම්, අඹ ඇටයක් යෝග්‍යයවූ වගා බිමක පැළ කළහොත් ඉන් අඹ ගසක් වැඩෙනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, අඹ ඇටයකින් ඇපල් ගසක් නොලැබේ හටගන්නේ අඹ ගසක් පමණි. එනම් සමනන්තර බිහි කරන්නේ අනන්තරෙහි අඩංගු බීජයට අනුකූලවූ ගසකි.

5. මේ කාලයේ පවත්නා නව තාක්ෂණයට අදාල බොහෝ නිදර්ශන ගෙන හැර දැක්විය හැක. ගුවන් විදුලි මධ්‍යස්ථානයකින් විකාශය කරන්නාවූ වැඩසටහනක් අනන්තර සේ සැලකිය හැක. නිශ්චිත පරාසයක් තුළ එම බීජ ශක්තිය පවතී, එහෙත් ගුවන් විදුලි යන්ත්‍රයක් (ග්‍රාහකයක්) නැත්නම් එම වැඩසටහනට සවන් දිය නොහැක. ගුවන් විදුලි

යන්ත්‍රයක් ඇතත් අදාළ නාලිකාවට අයත් සංඛ්‍යාතයට සුසර කර නැත්නම් එම වැඩසටහනට සවන් දිය නොහැක. එම අවශ්‍යය තත්ත්වයන් සපුරා ඇත්නම් අත දුරක සිට වුවත් වැඩසටහනට සවන් දිය හැක. විකාශනයේ සිට ග්‍රහණයට ඇති ප්‍රමාදය ඉතා සුළු වෙලාවකි. වාතාවරණය යෝග්‍යවූ විගස “කෂණික සංඛ්‍වේදනය” මගින් ප්‍රතිඵල ලබා දෙන්නාවූ ක්‍රියාවලියක් සේ කම්ම විපාක සැලකිය හැක. “ක්වොන්ටම් ජාල සම්බන්ධ (ක්වොන්ටම් පටලැවුම Quantum entanglement) ” සංකල්පය හා සමාන ආකාරයකින් සියලු කම්ම විභවය අප හා කෂණිකව සම්බන්ධ වේ . “ක්වොන්ටම් ජාලය - අපි සැවොම එකට සම්බන්ධය” කියවන්න. එහෙයින්, අනන්තරයෙහි රැඳී ඇති සියලුම විභවය කම්ම බීජ වලට යෝග්‍ය වාතාවරණය (සමනන්නර) උදාවූ විගස කෂණික විපාක ලබා දිය හැක.

6. සතිමත් බවෙන් සිටීමෙන් පෙර කම්ම බීජ විපාක දීම වලක්වා ගත හැක.අප කළ යුතුව ඇත්තේ සමනන්නර තත්ත්වයන් ඇති නොවන අයුරින් කටයුතු කිරීමය. යමෙක් නරක වටපිටාවක නිසාවර ගමන් බිමන් යන් නම් පෙර කම්ම බීජ රෝපනය වී විපාක දීමට සුදුසු ඵලදායී වාතාවරණයක් සකස්වේ. එසේම යෝග්‍ය වාතාවරණයන් ඇති කිරීමෙන් යහපත් කම්ම බීජ රෝපනය වීම පිණිස අපට බලපෑම් කළ හැක. නිදසුනක් වශයෙන් විභාගයකින් සමත් වීමට හෝ රැකියාවක් ලබා ගැනීමට හේතු වන්නාවූ බොහෝ පින් (හොඳ කම්ම බීජ) අපට ඇතත්, අප සුදුසු වාතාවරණය සකස් නොකළහොත් (ඒ සඳහා පෙර සුදානම් වීම) අප බලාපොරොත්තුවන ප්‍රතිඵල නොලැබේ. එහෙත්, සමහර අවස්ථාවලදී අනපේක්ෂිත උසස්වීමක් හෝ උසස් විභාග ප්‍රතිඵල ලැබෙන්නේ කම්ම බීජ බෙහෙවින් ප්‍රබල වූ විටය.

7. නොගිණිය හැකි තරම් අප ගත කළ පෙර ජීවිත තුලදී අප නොගිණිය හැකි තරම් හොඳ හා නරක කම්ම බීජ රැස් කර ඇත. සමහර ප්‍රබල කර්ම විශේෂයෙන්ම ආනන්තරය කම්ම, අපගේ ක්‍රියාවන් නෙතකා විපාක දේ. එහෙත් සාමාන්‍යයෙන් සතිමත් බවෙන් ක්‍රියා කිරීමෙන් (යෝග්‍ය වාතාවරණය සකස් නොකිරීමෙන්) බොහෝ නරක කම්ම විපාක මගහැරිය හැක. එසේම සුදුසු ආකාරයට සුදානම් වීමෙන් (එනම් සමනන්නර වාතාවරණය ප්‍රශස්ථව තබා ගැනීමෙන්) හොඳ කම්ම ප්‍රයෝජනයට ගත හැක. දුරුවෙකු හදා වඩා ගැනීම ඉතා වැදගත් කාර්යයෙකි. එම තරුණ මහස වර්ධනයෙහිලා යෝග්‍ය වාතාවරණයක් සපයා දීමෙහි ඉමහත් වගකීමක් දෙමව්පියන්

සතුය.විශේෂයෙන් නරක මිත්‍රයින්ගේ ඇසුර ලාබාල ජීවිතය වැරදි මගට යොමු කරයි. ඒ ආකාරයෙන්ම යහපත් මිතුරන්ගේ ඇසුර,ආරක්ෂාකාරී හිතකර පරිසරය ය යහගුණයෙන් යුත් වැඩදායක පුරවැසියෙක් බිහිකරයි.

8. වැදගත් තීරස් සටහනක් වන්නේ මින් පෙර සඳහන් කළ “ගති” ඒ හා සමාන“ගති ” හා ගැලපීමයි. “පුරුදු සහ අරමුණු” සහ “සංසාර පුරුදු සහ ආසව” කියවන්න.

හිඳසුනක් වශයෙන්, ගන්ධබ්බයා සුදුසු මව් කුසක් අපේක්ෂාවෙන් සිටී, මෙහිදී අනන්තර-සමනන්තර පව්වයා ක්‍රියාකාරී වේ. දැඩි සුරා පානයට ලොල් වූ පුරුද්දක් වර්ධනය කරගත් ගන්ධබ්බයෙකු ආකර්ශනය වන්නේ සමාන ගති ඇති එනම් සුරාව හෝ මත් ද්‍රව්‍ය භාවිතයට පුරුදු වූ ස්ත්‍රියෙකුගේ ගැබකටය. ගන්ධබ්බයා සංකල්පය “ මනෝමය කාය සහ භෞතික ශරීරය” සහ “මනෝමය කාය සහ සහ කයෙන් බැහැර අත්දැකීම්” කියවන්න.එසේම, පෙර ජීවිත වලදී යහපත් සිල්වත් ජීවිතයක් ගත කළ ගන්ධබ්බයෙකු ආකර්ශනය වන්නේ සිල්වත් පවුලක මව් කුසකටය. ඉහත සඳහන්වූ ආකාරයටම ගන්ධබ්බයාට සමනන්තර වන්නේ ඔහුගේ ගති වලට ගැලපෙන පරිසරයක් වේ. එහෙත්, උත්පත්තිය කෙසේ සිදුවුවත්, හොඳ කම්ම විපාකදීම පිණිස යෝග්‍ය වාතාවරණයක් සකස් කර ගැනීමෙන් හා නරක කම්ම විපාකදීමට සුදුසු අවස්ථාවන් මගහරවා ගෙන එම විපාක වලක්වා ගැනීමෙන් යමෙකුට තමාගේ ඉරනම වෙනස් කළ හැකිය.

ඉදිරියේදී තවදුරටත් අනන්තර සමනන්තර භාවිතය ගැන සාකච්ඡා කරමු. මෙය භාවිතාවන එක් වැදගත් අවස්ථාවක් “පින් දීම (පට්ඨිදාන) - එය සිදුවන්නේ කෙසේද ?” යටතේ සාකච්ඡා කර ඇත.

අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) යනු කුමක්ද ?

1. මිනිසුන් අයපත් ක්‍රියාවල නිරත වන්නේ ඔවුන් ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප බෙහෙවින් අගය කරන නිසාත් වඩාත් විශිෂ්ට සැපයක් වන නිරාමිස සුඛ ගැන නොදන්නා නිසාත්ය. “ තෙවදැරුමේ සතුට - නිරාමිස සුඛ යනු කුමක්ද?” කියවන්න. ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැප ලබා ගැනීමේ අරමුණින් ඕනෑම අකුසලයක නිරත වේ. එවන් ක්‍රියා හා සම්බන්ධ අවාසි දෙක ගැන අවබෝධයක් ඔවුන්ට නැත.

* යමෙකුට අවශ්‍ය දේ ලබා ගැනීමට අන් අයට හිංසා කිරීමේ ආදිනව වන්නේ එයම පොලියන් සමග ගෙවා දැමීමට සිදුවීමයි (කම්ම නියමය). මේවා අපායේ උපත ලැබීමට හේතුවන අකුසල්ය.

* ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ කිනම් ආකාරයක සැපයක් වුවද ඒවා නාවකාලිකය.

භූමි තල 31 හි නැවත නැවත ඉපදෙන්නාවූ පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලිය, කර්ම නියමය සහ හේතු එල න්‍යාය වන පටිච්ච සමුප්පාදය අයත්වන්නාවූ මේ ලෝකයේ සැබෑ ස්වභාවය තුළින් මෙම කරුණු සොබාවක ලෙසින් ඉස්මතු වේ. මෙම කරුණු නමාටම අවබෝධ කර ගත නොහැක. මේවා බුදුන් වහන්සේ ගෙන් හෝ බුද්ධ ශ්‍රාවක යෙකුගෙන් අසා දැන ගත යුතු වේ.

2. අවිජ්ජා යනු කුමක්ද? ජීවිතය හා විශ්වය පිලිබඳ සංකීර්ණ යථාදර්ශය හෙවත් පර්යාලෝකය මෙයට පසුබිම්ව පැවතියත් මූලික වශයෙන් මෙම කරුණු දෙක නොදැනීම අවිජ්ජාව වේ. මෙම පර්යාලෝකයේ වැදගත් සංගටක වන්නේ:

- “මේ ලෝකය ” අපගේ භෞතික පංච ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් නොපැකිලව දැකින්නාවූ දෙයට වඩා බෙහෙවින් සංකීර්ණය. එනම් අපට පෙනෙන මනුෂ්‍ය සහ තිරිසන් ලෝක දෙක පමණක් නොව මෙහි භූමි තල 31 ක් ඇත. The Grand Unified Theory of Dhamma“. කියවන්න.
- භූමි තල 31 න් ඕනෑම ලෝකයක පැවැත්මේ සැබෑ ස්වභාවය වන්නේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ වේ. “අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ථ” කියවන්න.
- බොහොමයක්ම දුක්ඛ වේදනා පවතින්නේ සතර දුගති යෙහිය (අපාය).

මෙම සදානනවූ නැවත නැවත ඉපදීමේ පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියට ආරම්භයක් නැත (අනන්තය - එය කෙතරම් විශාලද ? කියවන්න), මෙය නවතා ලිය හැකි එකම ක්‍රමය වන්නේ අරහත් භාවයෙන් නිවන අවබෝධ කිරීමයි.

- එහෙත්, නිවන් මගෙහි සෝවාන් භාවයට පත් වීම නියත වශයෙන්ම හා සදාකාලිකවම සතර දුගතියෙහි උත්පත්තියක් සිදුවීම වලක්වයි. “ සෝවාන් ඵලය රජ, අධිරාජ , හෝ කෝට්ඨිපතියෙකු වනවාට වඩා උතුම් වන්නේ ඇයි ? ” කියවන්න.

3. අවිජ්ජා යන්තෙහි නිර්වචනය චතුරාර්ය සත්‍යය අනවබෝධයයි. එහෙත් අරිය සත්‍ය සතර අවබෝධ කර ගැනීමට යමෙක් ලෝකයේ යථා ස්වභාවය දැකිය යුතුය එනම් (තිලක්ඛණ) මේ ලෝකයේ ගති ලක්ෂණ තුන වන අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත.

4. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත අදහස කෙටියෙන්:

අප සැනීමට පත්වන ආකාරයෙන් “මේ ලෝකයේ” පවත්නා ඕනෑම දෙයක් ඒ ආකාරයෙන්ම දීර්ඝ කාලීනව පවත්වාගත නොහැක (අනිච්ච), එහෙයින් බොහෝ වැයම් කළ පසුව වුවද අපට ඉතිරි වන්නේ දුක්ඛ වේදනා (දුක්ඛ) පමණි. එහෙයින් මේ අරගල සියල්ලම ප්‍රතිඵල රහිත හරයක් නැති දේ වන හෙයින් අප අසරණ වේ (අනන්ත). මේ තිලක්ඛණ මනුෂ්‍ය ලොවට පමණක් බලපාන දෙයක් නොව: උසස් පුනර්භවයකින් සර්ව රෝග නිවාරකයක් ලබා ගත නොහැක (මනුෂ්‍ය ලෝකයේ සහ ඉන් උසස් භූමි තල වල දුක්ඛ වේදනා අඩු වුවත්), එනම් භූමි තල 31 න් ඕනෑම ලෝකයක සදාකාලික සැපක් නොමැති වන හෙයින් අප සැබෑවටම අසරණය (අනන්ත).

විශේෂයෙන්ම යමෙක් මෙම මායාකාරී සැපය පිණිස අකුසල් (ඝාතන, සොරකම් ආදිය) කරයි නම් හෙතෙම දුක්ඛ වේදනා පිරි දුගතිවලට සිර වේ. අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත යන්තෙහි සබ්ද අදහස සාවද්‍ය ලෙස අනිත්‍යතාව සහ මම යයි කියා කෙනෙක් නැත (අනාත්ම) යයි අර්ථ දක්වා තිබීම අවාසනාවකි. “අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත- සාවද්‍ය අර්ථ නිරූපනය” සහ නිරවද්‍ය අර්ථ කථනය පිළිබඳව සාකච්ඡා කියවන්න.

5. වඩාත් ගැඹුරින් අධ්‍යනය කිරීමට කැමතිනම් : “මේ ලෝකයේ” පවත්නා අස්ථිරභාවය විද්‍යාමාන වන්නේ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත වශයෙනි. පහත සඳහන් අයුරින් එය විස්තර කර ඇත.

මෙම ලෝකය “මනස පදනම්ව” ගොඩනැගුන දෙයක් බවත් භෞතික මෙන්ම මනෝ සංසිද්ධි විශ්මිත වේගයකින් වෙනස්වන බවත් අභිධර්මයෙහි පහදා ඇත. මේ වෙනස අභම්බෙන් වන දෙයක් නොව හේතු ඵල න්‍යාය හෝ පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුව සිදුවේ. කෙසේවෙතත්, නිවීම හෝ නිවන් මගෙහි විවිධ අදියර සාක්ෂාත් කර ගැනීමට මේ සියල්ල අවබෝධ කිරීම අනවශ්‍යය. නමාගේ ජීවිත අත්දැකීම් විපස්සනා භාවනා

පිණිස උපයෝගී කරගනිමින් අනිවිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත සංකල්පය මැනවින් අවබෝධ කළ හැකිය.

6. යමෙක් මෙම “පුළුල් චිත්‍රය ” අවබෝධ කර නොගතහොත් ගන්නා තීරණ නිවරද නොවේ.

නිදසුනක් වශයෙන් බිලි කොක්කේ අමුණා ඇති පනුවා මිස කොක්ක හෝ බිලි පින්තේ නූල මාළුවා නොදකින නිසා අනවරයට/මරණයට පත්වේ. පුළුල් චිත්‍රයම දුටුවානම්, බිලි කොක්කේ අමුණා ඇති පනුවා සහ එය රැගත් නූල දුටුවානම් තත්ත්වය අසාමාන්‍ය බව අවබෝධ වී පනුවා ගිල ගැනීම නොකරනු ඇත. මෙම නිදසුනේ මාළුවා මෙන්ම අපද දකින්නේ මෙම මනුෂ්‍ය ජීවිතයේදී වින්දනය කළ හැකි සැප පමනි. එහෙත්, මෙම පහසුවෙන් දිස්වන සැප නිසා දුගති සතරෙහි ඇති දැරිය නොහැකි දුක්ඛ වේදනා සහිත සහ සැඟවුණ දුක්ඛ වේදනා පිරි ලෝකයක්ම අල්වා ගන්නා බව අපට අවබෝධ නොවේ. මෙම “පුළුල් චිත්‍රය ” දැකිය හැක්කේ බුදු වරයෙකුට පමනි. මෙම “පුළුල් චිත්‍රය ” පමනක්ම නොව අප එය විශ්වාස කළ යුතු හේතූද බුදුන් වහන්සේ වදාළහ. මෙම ප්‍රකාශනයෙන් එම හේතු ක්‍රමානුකූලව ඉදිරිපත් කරමි.

7. එම සංකීර්ණ පර්යාලෝකය (මෙම භූමි තල 31 හි සෑම දෙයක්ම මොහොතින් මොහොතට වෙනස් වන බව) අවබෝධ කළ හැක්කේ පාරිශුද්ධ වූ මනසක් ඇති බුදුන් වහන්සේට පමනි. බුදුන් වහන්සේ හැර වෙන සාමාන්‍යය මනුෂ්‍යයෙක් (කෙතරම් බුද්ධිමත්වුවත්)මෙම පර්යාලෝකය දැකීමට අසමත්ය. “ගොඩෙල්ගේ අසම්පූර්ණතාවය පිලිබඳ සාධ්‍යය” කියවන්න. එහෙයින් පොතේ දැනුමෙන් අවිජ්ජා පහකළ නොහැක. මෙම සංකීර්ණ පර්යාලෝකය පිලිබඳ සැබෑ අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුය. එය අපට පැවසුවත්, අනාදිමත් කාලයක සිට රැස් කළ කෙලෙස් වලින් ආවරණය වී ඇති අපගේ මනසට එය අවබෝධ කර ගැනීම පහසු නැත. “සිත සන්සුන් කිරීමේ මග - පංච නිවරණ (බාධක පහ)” කියවන්න.

8. බොහෝ දෙනෙක් “අඳුරේ” හෝ අවිද්‍යාවේ තබන්නාවූ නවත් වැදගත් සාධකයක් වන්නේ බුද්ධ ධර්මය සර්ව අශුභවාදී පර්යාලෝකයක් යයි පවත්නා වැරදි ආකල්පය යයි. පාරිශුද්ධ දහම බොහෝ කලක් යටපත්ව පැවතීම නිසා සතර අරිය සත්‍ය පිලිබඳ වැදගත් සාධක රාශියක් විකෘති විය.

“මේ ලෝකය” දුක්ඛ වේදනාවෙන් පිරී ඇතැයි බුදුන් වහන්සේගේ දේශනාවෙන් අදහස් කළේ භූමි තල 31න් යුත් පුළුල් ලෝක යයි. එසේම, දුක්ඛ වේදනා සෑම භූමි තලයකම පවතින්නේ යයිද සෑම මොහොතකම පවතින්නේ යයි උන්වහන්සේ දේශනා නොකළ සේක. උසස් භූමි තල 6-11 තෙක් දුකට වඩා ඇත්තේ සැපය. මනුෂ්‍ය ලෝකයේ (භූමි තල 5) වුවද බොහෝ දෙනෙකුට දුකට වඩා ඇත්තේ සැපය. බුදුන් වහන්සේගේ දහම් පණිවිඩය විමසා අවබෝධ කර ගැනීමට බොහෝ දෙනෙකු පෙලඹවීමට අපහසු වන්නේ එහෙයිනි. එහෙත් බොහෝ සතුවරුන් බොහෝ කාලයක් ගතකරන්නේ අපාගතවය.එම නිසා සාමාන්‍යය වශයෙන් ඕනෑම උසස් භූමි තලයක අත්විඳින්නාවූ සැපතට වඩා සංසාරයේ (පුනරුත්පත්ති චක්‍රය “ පුනර්භවයට සාක්ෂි ” කියවන්න) දුක්ඛ වේදනා වැඩිය. මෙම පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියේ ආරම්භය දකින්නට නොහැකි බව එතරම් ප්‍රචලිත නැත. සංසාරික කාල මානයෙන් සලකා බලන විට වසර සියයක් පමණ වන ජීවිත කාලයක් නොසැලකිය යුතු තරම් සුළුය. එහෙයින් මොනයම් නිපුණත්වයක් සම්පූර්ණ කර ගත්තත් සංසාරික කාලමානයෙන් එය ඉතා කෙටි කාලිනයි. එසේම මෙම ස්වභාව ධර්මයාගේ අධෝරූපයක් කරන්නාවූ කරුණු බුදුන් වහන්සේ අපට ගෙනහැර දැක්වූ පණිවිඩකරුවා පමණි. මෙම භූමි තල 31 හි ඕනෑම භූමි තලයක දිගු කාලීන සැපයක් සොයා ගත නොහැකිය යන්න පැහැදිලිව පෙන්වා දෙන ස්වභාව ධර්මයාගේ නියම, උන්වහන්සේ සොයා ගත් සේක.එසේම වඩාත් හොඳ සදාකාලිකවූ සැපයක් සොයා ගන්නා අන්දම බුදුන් වහන්සේ ගෙන හැර දැක්වූ සේක.

9. වසර සිය ගනනක් පුරා සැඟවී තිබූ වැදගත්ම සාධකය වන්නේ සදාකාලිකවූ වඩාත් උසස් ගුණාත්මයකින් යුත් සැපයක් ඇති බවයි. මෙය නිවන් සුව හෙවත් නිරාමිස සුඛ වේ.” තෙවදුරුමේ සතුව - නිවන් සුව රසවිඳිය හැක්කේ කෙසේද?” සහ “ නිවන - තේරුමේ ගැනීමට අපහසුද?” කියවන්න . යමෙකුට මෙම නිරාමිස සුඛ සෝවාන් විමට පෙර පවා අත් විඳිය හැක,“ සිත සන්සුන් කිරීමේ මග” කියවන්න. වැඩි විස්තර සඳහා “නිරාමිස සුඛ” කියවන්න. මේවා ගැන සහ ඒ හා සම්බන්ධ කරුණු නොදැනීම අවිජ්ජා හෙවත් අවිද්‍යාවයි. යමෙක් මෙම කරුණු නොදන්නේ නම් හෙතෙම දුක්ඛ වේදනා ගැටළුවට විසඳුමක් සොයා ගන්නේ කෙසේද? එසේම මෙම නියම සොයා ගත හැක්කේ බුදුන් වහන්සේට පමණක් වන හෙයින් උන් වහන්සේ ගේ පණිවිඩය කාගෙන් හෝ මෙවන් ප්‍රකාශනයකින් හෝ අසා දැන නොගත්තේ නම් මෙම කරුණු සියල්ල කෙතරම් බුද්ධිමත් වුවත් යමෙකුට තමා විසින්ම සොයා ගත නොහැක.

10. බුදුන් වහන්සේ, අවිජ්ජා (අවිද්‍යාව) අන්ධකාරයට සමාන කළ සේක. අන්ධකාරය බලෙන් ඉවත් කළ නොහැක. අන්ධකාරය ඉවත් කළ හැකි එකම ක්‍රමය වන්නේ ආලෝකය ගෙන ඒමයි. ඒ ආකාරයටම අවිද්‍යාව ඉවත් කළ හැක්කේ ප්‍රඥාව වැඩීමෙන් පමණක් බව බුදුන් වහන්සේ පහදා දුන් සේක. යමෙක් වෙන මොන යම් දෙයක් කලත් අවිද්‍යාව ඉවත් කළ නොහැක. යමෙක් ධර්මය හදාරා ප්‍රඥාව වැඩිය යුතුය. ප්‍රඥාව වඩා මුලින්ම කුසල අකුසල වෙන් කර හඳුනා ගත ඉන් පසුව ලෝකයේ සැබෑ ස්වභාවය වන අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත අවබෝධ කළ යුතු වේ. “බුද්ධ ධර්මය සිතියමක් මගින් “සහ “ බුද්ධ ධර්මයෙහි අනුපම වන්නේ කුමක්ද?” කියවන්න.

ඉන්ද්‍රිය සහ ආයතන - බෙහෙවින් වෙනස් දෙකකි

1. භූමි තල 31න් යුත් මේ පුළුල් ලෝකයේ අප සදාකල්හිම ජීවත්ව ඇත්තේ ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැපයට දක්වන ඇල්ම නිසාය. ඉන්ද්‍රිය සංතර්පනයෙන් ලබන්නාවූ සැපය අප අත්විඳින්නේ මොන ආකාරයෙන් දැයි විමසා බැලීමෙන් එහි යථා ස්වභාවය දැක ගත හැක.

ඇස්, කන්, නාසය, දිව සහ කය යන පංච භෞතික ඉන්ද්‍රියන් ගැන දැනීමු. එසේම, පංච ඉන්ද්‍රිය යන්ගෙන් සපයන සංඥා සකස් කර බාහිර ලෝකය ගැන “සම්ප්‍රජානනය” (සිහි ඇති බව) හෝ සවිඥානක බව ජනනය කරන මනස, මොළය හා ආශ්‍රිතව ඇතැයිද පැවසේ.

ඉහත දැක්වූයේ, විශේෂයෙන් අපරදිග ලෝකයේත් බොහෝ විට පෙරදිග ලෝකයේත් සම්ප්‍රදායානුකූලව සහ විද්‍යාත්මකව පිලිගත් න්‍යායයි.

බුද්ධ ධර්මයට අනුව අපගේ ඉන්ද්‍රියන් භෞතික හා මනෝ වශයෙන් දෙආකාරය.

2. එහෙයින්, බුද්ධ ධර්මයට අනුව ඉන්ද්‍රිය මංඛලය “ඉන්ද්‍රිය” සහ “ආයතන” වශයෙන් දෙආකාර වේ. භෞතික ඉන්ද්‍රිය මංඛලය ඉන්ද්‍රිය සේ නම් කර ඇත. එහෙත්, පවතින

තත්ත්වයට අනුකූලව එම ඉන්ද්‍රියන් ආයතන වශයෙන් භාවිතා කළ හැක. වෙනස පසුව සාකච්ඡා කරමු.

ඉන්ද්‍රිය මංඛලය හුදෙක් ඉන්ද්‍රිය වශයෙන්ම නොව ආයතන සේ යොදා ගත, පදගත අර්ථයෙන් “අපගේ අනාගතය අප විසින්ම මවා ගන්නේ” කෙසේද යන්න තවදුරටත් විමසා බලමු.

3. පංච ඉන්ද්‍රිය යන් යනු සරලව කිවහොත් බාහිර භෞතික ලෝකයෙන් තෙරතුරු ලබාගැනීමට (පෙනීම,ශබ්දය,ගන්ධ, රස සහ ස්පර්ශ) අපගේ භෞතික ශරීරයේ පිහිටා ඇති භෞතික උපකරණ වේ. බුදු දහමට අනුව බාහිර ලෝකයෙන් ධර්ම සංකල්ප (සංකල්ප,ගති හා භව සමාන පදය) ග්‍රහණය කර ගැනීමට තවත් ඉන්ද්‍රියක් (මනින්ද්‍රිය) ඇත. මෙම මන ඉන්ද්‍රිය හෝ මනින්ද්‍රිය පවතින්නේ මොළය තුලය, එය මෙතෙක් විද්‍යාවට හසුවී නැත. “ධම්ම යනු මොනවාද? - ගැඹුරෙන් විමසා බැලීමක්” යටතේ මෙය සාකච්ඡා කර ඇත.

4. ඉන්ද්‍රිය ආයතන බවට පත්වන්නේ කෙසේදැයි විමසා බලමු. ඉන්ද්‍රිය ආයතන බවට පත්වන්නේ අප උවමනාවෙන්ම අභිසංකාර රැස්කිරීම පිණිස ඉන්ද්‍රිය භාවිතා කිරීමෙනි.

මෙම වෙනස පහදා දීමට වෙනත් ආකාරයකින් ඉදිරිපත් කළ හොත්, කම්ම විපාක ඉන්ද්‍රියන් වෙත සංඥා ගෙන දෙන විට (යෙදවුම්) ඉන්ද්‍රිය මංඛල ඉන්ද්‍රිය සේ ක්‍රියා කරයි. ඉන්පසු, අපගේ අවශ්‍යත්වයන්ට අනුව නව කර්ම ජනනය කිරීම පිණිස ඉන්ද්‍රිය මංඛල යොදා ගන්නා විට ඒවා ආයතන සේ කටයුතු කරයි.

මෙය පැහැදිලි කරගැනීමට නිදසුන් කිහිපයක් විමසා බලමු.

5. අප පා ගමනින් යන විට ප්‍රසන්න නිවසක් දුටුවා යයි සිතමු, එහිදී අපගේ ඇස් යොදාගත්තේ වක්කු ඉන්ද්‍රිය සේය. එනමුත් අපි එම නිවසට ආශා කර, එතන නැවතී එම නිවසට ඇල්මක් ඇති කර ගනිමින් එය නරඹයි නම් එවිට අපගේ ඇස් වක්කායනන සේ යොදා ගනී.

කුස ගිනි නිවා ගැනීමට අප යම් ආහාරයක් ගත හොත් එහි රසය අත්විඳිනා විට අප දිව භාවිතා කරන්නේ ජීවිතා ඉන්ද්‍රිය සේය. එහෙත් අප එම රසයට ඇල්මෙන් බැඳී

පසුව රසවිඳීමට එම ආහාරය නැවතත් ලබා ගැනීමට සිතන්නේ නම් දිව භාවිතා කරන්නේ *ජීවිභායනන* සේය.

ගුරුවරයෙක් තම ශිෂ්‍යයින්ට ඉගැන්වීමේදී සිරුර භාවිතා කරන්නේ *කායඉන්ද්‍රිය* වශයෙනි (අභිසංකාර සහභාගිත්වයක් නැත) එහෙත් බොරුවක් කීමේදී හෝ ඕපාදුප පැවසීමේදී *කායානන* සහභාගි වේ (අභිසංකාර ඇත). එසේම මතකයෙන් ගිලිහී ගිය ලිපිනයක් සිහිපත් කිරීමේදී අප *මනඉන්ද්‍රිය* යොදා ගනී. එසේම ලැබූ ලිංගික ආස්වාදයක් ගැන සිතින් මවා ගැනීමේදී *මන ආයනන (මනායනන)* භාවිතා කරයි.

6. මෙම වෙනස තවත් සරල ආකාරයකින් දැකිය හැකි ක්‍රමයක් වන්නේ වක්ඛ ඉන්ද්‍රිය, මොළය වෙත ප්‍රතිබිම්බය (තොරතුරු) රැගෙන යන පූර්ණ යාන්ත්‍රික උපක්‍රමයක් (කැමරාවක් හා සමාන) සේ සැලකීමයි. මොළයේ සිට *චක්ඛ ජාසාද රූප* කරා එම තොරතුරු ලබා දීම හා ඒවා *හදස වස්තු* (මනස) මගින් සකස් කිරීමේදී *චක්ඛායනන* ක්‍රියාකාරී වේ. පුද්ගලයාගේ වර්තය (*ගනි*) අනුව හෙතෙම එම දර්ශනය කෙරෙහි ලෝභය හෝ ද්වේෂය උපදවා ගනී. එවිට තව දුරටත් ක්‍රියාකිරීම පිණිස *චක්ඛායනන* (සමහර විට තවත් අනෙක් ආයනන වුවද) ප්‍රයෝජනයට ගනී. ලෝභ හෝ ද්වේෂ ඇතිකරන්නාවූ අනුෂය හෝ ආසව (කෙලෙස්) ඉතිරිවී නැති හෙයින් අර්භතන් වහන්සේ කෙනෙකුට *චක්ඛායනන* උපදින්නේ නැත. එනම්, *කාම ගනි, රාග ගනි, ද්වේෂ ගනි, මෝහ ගනි* ආදිය ඉතිරිවී නැති හෙයිනි.

වෙන යම් ඉන්ද්‍රිය මංචලයකට පවා මෙම විශ්ලේෂණය යොදා ගත හැක.

7. වෙනත් දෘෂ්ඨි කෝනයකින් බැලූවිට ඉන්ද්‍රිය බාහිර ලෝකයෙන් තොරතුරු ලබාගැනීමට ඇති භෞතික උපක්‍රමයක් වන අතර ආයනන මානසික ක්‍රියාවක් වේ.

අවස්ථාවට උචිත වන පරිදි හා යමෙකුගේ *ගනි* අනුව ආයනන සය එනම් *සලායනන* ඕනෑම මොහොතක නිර්මානය කර ගත හැක. *අකුසල මූල ප්‍රවෘත්ති පටිච්ච සමුප්පාද* හි, *සලායනන* හටගන්නේ *නාම රූප පච්චයා සලායනන* ඔස්සේය. මෙම හටගැනීම විමසා බැලීමට පටිච්ච සමුප්පාද වක්‍රයේ ආපස්සට ගිය විට, නාම රූප හටගන්නේ “*විකද්ඤාණ පච්චයා නාම රූප*” ඔස්සේය. තව දුරටත් ආපස්සට ගියහොත් “*සංකාර පච්චයා විකද්ඤාණ*”, “*අවිජ්ජා පච්චයා සංකාර*” ය. එහෙයින් අවිද්‍යාව නිසා

හටගන්නා මනෝ කාර්යයන් වැලකීන් (ශ්‍රේණියකින්) සලායතන හටගනී. එහෙයින් ඉන්ද්‍රියන් සයෙන් එකකින් සංඥාවක් ලැබීමෙන් අවිද්‍යාව හේතුකොට එම සංඥාව ලෝභය හෝ ද්වේෂය උදාකරයි නම් ඉහත දැක්වූ පටිච්ච සමුප්පාද වක්‍රය ඔස්සේ සලායතන එකක් හෝ ඊට වැඩිගනනක් නිර්මාණය කරයි.

8. මොහොතින් මොහොතට ඉන්ද්‍රිය වෙනස් නොවුවත් සලායතන වෙනස් වේ.

නිදසුනක් වශයෙන් අපගේ ඇස් (වක්ඛ ඉන්ද්‍රිය) වසර ගනනකට සැලකිය යුතු අන්දමින් වෙනස් නොවුවත්; යම් අනතුරකින් එය ක්ෂණිකව වෙනස් විය හැක එසේම වයස් ගතවීමත් සමග ඒවා ජරාවට පත්වේ. එහෙත් වක්කායතන මොහොතින් මොහොතට වෙනස් වේ. එක් ක්ෂණයකින් ඇස් පිහවන වස්තුවකට අප ආකර්ෂණය විය හැක.

9. තවත් නිදසුනක් ගනිමු, සුරාවට ඇබ්බැහිවූ ගුවන් මගියෙක් තම යානය එන තෙක් ගුවන් තොටුපලෙහි ඇවිද යන විට සුරා සලක් ඇස ගැටී එතැන නැවතී මොහොතක් සිතා බලා මධු විතක් සඳහා එතැනට ගොඩ වැදී. මුල් සංඥාව එනම් වක්ඛ ඉන්ද්‍රියෙන් සුරා සල දැකීමෙන් ඔහුගේ ගැඹුරින් කාවැදී තිබුණා වූ මධු විතකට තිබූ ආශාව (ආසව සහ අනුෂය) මනසෙහි සක්‍රිය කළේය. ඉන්පසු අවිද්‍යාවෙන් ක්‍රියා කර අවම වශයෙන් ආයතන සයෙන් දෙකක්වත් ඔහුගේ මනසෙහි උදා විය: මත් පැන් ගැනීමට සිතිවිලි පහළ කිරීම (මනායනන), සුරා සලට ගොස් ඇනවුම් කිරීම (කායානන) . අන් අය බොහෝ දෙනෙක් එම සුරා සල දැක දැකත් එය නොසලකා හැර ඉවත්ව ගියහ. වක්ඛ ඉන්ද්‍රියෙන් ලත් සංඥා සලායතනයන් ගෙන් එකක්වත් සක්‍රිය කිරීම පිණිස යොමු නොවීය. එහෙයින් සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙකුගේ පවා ඉන්ද්‍රිය මංචල සෑමවිටම ආයතන සේ ක්‍රියා නොකරයි.

10. අප මේ ලෝකයේ ජීවත් වේ නම් එම ජීවිතය පවත්වා ගෙන යාමට අපට ඉන්ද්‍රිය මංචල භාවිතා කළ යුතු වේ, මෙහිදී අප ඒවා භාවිතා කරන්නේ ඉන්ද්‍රියන් වශයෙනි. එහෙත් අප ඒවා ආයතන සේ යොදා ගන්නා විට විශේෂයෙන්ම එම ක්‍රියා ප්‍රබල වේ නම්, ඇත්ත වශයෙන්ම අප මතු භව සකස් කරයි.

11. ඉන්ද්‍රිය භාවනා යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්දැයි පැවසීමට දැන් අපට හැකියාවක් ඇත. එහි සරලම අදහස වන්නේ ඉන්ද්‍රියක්, ආයතනයක් නොවන ආකාරයෙන් කටයුතු කිරීමයි.

ඇත්ත වශයෙන්ම අප මුලින්ම සිත් යොමු කළ යුත්තේ පැහැදිලිවම හරක ක්‍රියාවන් වෙතයි. නිදසුනක් ගතහොත් යමෙක් වෙළඳ සලක ඇති ආකර්ශනාත්මක භාණ්ඩයක් දුටු විට එහි නැවතී එය තමා සතු කරගන්නේ කෙසේදැයි සිතීම ආයතන වේ. එහෙත් මෙතෙක් මාර්ග ඵල ලබා නැති සාමාන්‍යය මනුෂ්‍යයෙකුට එය මගහැරීම අපහසු දෙයකි. එහෙත් එම භාණ්ඩයට ඇති ආකර්ෂණය ප්‍රබල වේ නම් එවිට චක්කායතනය හැර වෙනත් ආයතනයක් සක්‍රිය වී එය සොරා ගැනීමට තීරණය කළ හැක. එය බෙහෙවින්ම අන්තරායකාරී සිතිවිල්ලකි. එවන් මනෝ විනිතියක් සක්‍රිය වූ විගස එහි ආදිනව ගැන සිතා ආයාසයෙන් එය නවතා දැමිය යුතුය.

එහෙයින් ඉන්ද්‍රිය භාවනා යනු විශේෂයෙන් යොදාගන්නා සතිපට්ඨාණ භාවණාවමය. ඇත්ත වශයෙන්ම ඉන්ද්‍රිය භාවනාව ප්‍රගුණ කළ යුතු වන්නේ ඉඳුගත සිටින ඉරියව්වකින් නොව යමෙක් ඵදිනෙදා කටයුතු කරද්දීය.

12. එම නිසා තම ඉන්ද්‍රිය මංචල සැම විටම ඉන්ද්‍රිය සේ භාවිතා කරන්නේ අරහතුන්වහන්සේලා පමණි. කාය ස්පර්ශ, රස, ගන්ධ, ශබ්ද (සංගීතය), චිත්‍ර හෝ සංකල්ප (සිතිවිලි) වලට ඇලෙන්නේ නැත. සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයෙක් වුවද සෑම විටම ඇස් ආයතන සේ භාවිතා කරන්නේ නැත. කෙටි පා ගමනකදී වුවද අප නොයෙක් දෑ දකී. අප දකින්නාවූ බොහෝ දේ අපට වැදගත් නොවන හෙයින් ඒවා නොසලකා හරී. එසේ වන්නේ එවන් දේ අපගේ ආසව හෝ අනුසය සක්‍රිය නොකරණ නිසා හෝ ඒවාට ඇල්මක් වර්ධනය කරගැනීම පිණිස හේතු වන්නාවූ ගති අපට නැති නිසාය.

13. අවසාන වශයෙන් නොයෙක සන්දර්භයන්ට අනුව ක්‍රියාත්මක වෙන වෙනත් ආකාරයේ ඉන්ද්‍රිය ඇති බව සඳහන් කළ යුතුය.

නිදසුනක් වශයෙන්, සත් තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වල සඳහන් වන්නේ වෙනත් ආකාරයක ඉන්ද්‍රිය වේ: සති ,සමාධි , පඤඤ, වීර්ය සහ සද්ධා. මෙය පංච ඉන්ද්‍රිය වන අතර ඉන්ද්‍රිය මංචල හා සම්බන්ධ ඉන්ද්‍රියන් සයකි.

හේතු ඵල, පවිච්චපන්න සහ පටිච්ච සමුප්පාද

මේ ලෝකයේ ඕනෑම දෙයක පැවැත්ම (එනම් සංකත) පියවර තුනකින් සමන්විත අනුපිලිවෙලක් ඇති ක්‍රියා දාමයකින් පහදා දිය හැක. (i) මූලික හේතු තිබිය යුතුය, (ii) සුදුසු තත්ත්වයන් පැවතිය යුතුය (iii) එම පියවර දෙක නිසා උදාවූ ඕනෑම දෙයක එම හේතු සහ තත්ත්වයන් මොනවාදැයි සොයා ගත හැකි විශේෂිත ලක්ෂණ (ගති) පවතී.

1. බුද්ධ ධර්මයට අනුව හේතුවක් නැතිව කිසිවක් සිදු නොවේ. පුනරුත්පත්ති ක්‍රියාවලියට ආරම්භයක් නැත්තේ එහෙයිනි. එය තර්කානුකූලව නොහැකියාවකි. එසේම එය සුපිරි සත්‍වයෙකු හෝ මැවුම් කරුවෙකු ලෝකය මැවූ බවට විරුද්ධව ඇති ප්‍රධානතම තර්කයද වේ. හේතු ඵල න්‍යාය විද්‍යාවේ පදනමය. විද්‍යාත්මක න්‍යායක් පිළිගැනීමට අදාළ ඵලය ඇති වන්නේ කෙසේදැයි පහදා දීමේ හැකියාව එම නියමයට තිබිය යුතුය.

2. මූලදී එය අවබෝධ කර ගැනීමට අපහසු වුවත් මේ ලෝකයේ සෑම දෙයක්ම හා ඕනෑම දෙයක් හටගැනීමට හේතු වන්නේ මූලික හේතු 6 ක් පමණි. ඒවා නම් අකුසල මූල හෝ හේතු වන *ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ සහ කුසල මූල අලෝභ, අද්වේෂ, අමෝහ*. හයෙන් එතු යන්නෙන් බිඳී ආ පදයකි “හේතු”. එහෙයින් සියලු හේතු ඉහත සඳහන් කළ මූලික මූල හේතු සයෙන් එකකි. එසේම සිංහලෙන් හා පාලියෙන් ඵල යනු අස්චන්ත හෝ ප්‍රතිඵල වේ. එහෙයින් මේ ලෝකයේ සෑම දෙයක්ම හා ඕනෑම දෙයක් හටගැනීමට හේතු වන්නේ මූලික හේතු 6 කි.

3. අකුසල මූල තුන ප්‍රධාන වශයෙන් ලබා දෙන්නේ දුගති සතර වන අතර කුසල මූල තුන ලබා දෙන්නේ අනෙක් භූමි තල 27 ය. යමෙක් කුසල මූල තුන වැඩීමෙන් අපාගත වීමෙන් වැලකී සිට උසස් භූමි තල 24 න් එකක උත්පත්තිය ලබයි. ඒනිසාම මනස පිරිසිදු කිරීම නිසා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත (ලෝකයේ යථා ස්වභාවය) මැනවින් අවබෝධ කිරීමට හැකි වේ. **“බුද්ධ ධර්මය සිතියමක් මගින් ”** කියවන්න. කෙසේ වෙතත්, බොහෝ විට අපට දක්නට ලැබෙන්නේ “ආසන්නම හේතුවයි”. නිදසුනක් වශයෙන්, යමෙක් ලිස්සා වැටීමට හේතුව තෙත පොළව විය හැකියි. එහෙත් තෙත පොළව ගැන සනිමත් බව (දැන සිටීම) තිබේ නම් ලිස්සා වැටීම මගහරින්නට හැකියාව තිබේ.

4. එවන් ආසන්න හේතු පහසුවෙන් දැකිය හැකි හෝ නිගමනය කළ හැකි වේ. ගසක් හට ගැනීමට අවශ්‍ය හේතු බීජයේ අඩංගු වේ. බීජය රෝපනය කළ විට ඉන් ගසක් හට ගනී. බෝම්භයක් පුපුරා යාමට හේතු වන්නේ එහි අඩංගු පුපුරන ද්‍රව්‍ය නිසාය. බෝම්භය තුළ පුපුරන ද්‍රව්‍ය නොවූයේ නම් එය පුපුරන්නේ නැත. මේවා මූල හේතු සයට සම්බන්ධවන ආකාරය තරමක් සංකීර්ණය, එය පහසු දීමට අනිධර්මය පිළිබඳ පූර්ණ දැනුමක් අවශ්‍යය.

5. හේතු අනුරූප එල ලබා දෙන්නේ කෙසේදැයි විමසා බලමු. හේතු තිබූ පමනින්ම අනුරූප එල ලැබෙන්නේ නැත. එම විපාක ලබා දීම සඳහා යෝග්‍ය තත්ත්වයන් පැවතිය යුතුය. හොඳින් වැඩුණ ගසක් නිර්මාණය කිරීමට අවශ්‍ය හේතු බීජයක අඩංගුය. එහෙත් එම බීජය ශීතල හා වියලි ස්ථානයක පැවතියේ නම් එම බීජය නිසා ශාකයක් හට ගන්නේ නැත. එහෙත් බීජය ආලෝකයට නිරාවරණයවූ සරු පසක රෝපනය කළ හොත් එය රෝපනය වී නිරෝගී ගසක් වැඩේ. එසේම බෝම්භයක් පුපුරා යාමට ගිනි පුපුරක් වැනි උත්තේජකයක් පැවතිය යුතුය. එය කලක් පරිසරයට නිරාවරණයව පැවතියේ නම් පුපුරණ ද්‍රව්‍ය විසංයෝගීව අක්‍රිය වීමට ඉඩ ඇත.

6. මෙය පවිච්ඡන්ත හෝ “පච්ච” + “උප්පන්න” යයි පැවසේ. මෙහිදී “පච්ච” යනු “පච්චයා” හෝ තත්ත්වයන්ය. “උප්පන්න” යනු ඉපදීමයි.

මේ ලෝකයේ පවත්නා ඕනෑම දෙයක් (එනම් සංකත) පවිච්ඡන්ත ය එනම් සුදුසු තත්ත්වයන් ඇතිවූ විටක උපන්නාවූ දෙයකි. එහෙත් මූල හේතුද පැවතිය යුතුමය. එහෙයින්, ආලෝකයට නිරාවරණය වූ සරු පසක් තිබූ පමනින්ම එහි බීජ රෝපනය කර නැත්නම් කිසිවක් පැල වන්නේ නැත.

එහෙයින් පවිච්ඡන්ත යනු “තත්ත්වයන් මත උදාවන” (conditional arising) යන්නය. “තත්ත්වයන් මත උදාවන” (conditional arising) මෙම පදය වර්තමානයේදී පටිච්ච සමුප්පාද යන්නෙහි පරිවර්තනයක් සේ සාවද්‍ය සේ භාවිතා කරයි. පහත දැක්වෙන ආකාරයට පටිච්ච සමුප්පාද පවා විස්තර කරන්නේ පවිච්ඡන්ත නිසා උදාවන දේවල ස්වභාවයයි.

7.මේ ලෝකයේ ඕනෑම දෙයක් භාවිතා කර මෙම නියමය පරීක්ෂණයට ලක් කළ හැක.

ඕනෑම සජීවී සත්ත්වයෙක් උත්පත්තිය ලබන්නේ පෙර භවයන්හිදී සකස් කර ගත් තමන්ගේ කර්ම ශක්තිය හේතු කොට ගෙනය. එම කර්ම ශක්තිය සකස් කළේ කුසල මූල යහපත් ක්‍රියා හෝ අකුසල මූල අයහපත් ක්‍රියා නිසාය. අජීවී වස්තූන් පවා (ගඟ කොළ, කඳු,ගංගා ආදිය) පවතින්නේ හේතු සහ තත්ත්වයන් නිසාය. විශ්ලේෂණය තරමක් ගැඹුරුය, එය පසුව ඉදිරිපත් කෙරේ.

8. ඉහත 2.5.7 හි ආරම්භයේදී සඳහන් කළ පියවර තුනෙහි අවසන් පියවරෙහිදී පවසන්නේ පළමු පියවර දෙක හේතුවෙන් උදාවූ ඕනෑම දෙයක එම අනුරූප ගති ලක්ෂණ දක්නට ලැබෙන බවයි. එය ඇත්තෙන්ම පරිච්ච සමුප්පාද ය මිස වෙන කිසිවක් නොවේ. “පරිච්ච සමුප්පාද - පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාද” කියවන්න.

අප ඉහත සඳහන් කළ නිදර්ශනයේ යම් බීජයක් ඕනෑම ගසක් හෝ ශාකයක් බිහි කරන්නේ නැත. ඒ බීජයක් ඒ ශාකයක්ද ඇපල බීජයක් ඇපල් ශාකයක්ද බිහි කරයි. එයම සජීවී සත්ත්වයන් කෙරෙහිද සත්‍ය වේ. කුකුළු බීජවකින් බිහි වන්නේ කුකුළු පැටවකු මිස කැස්බෑවෙකු නොවේ.අනෙක් පියවර දෙකද මෙහිදී සපුරාලන බව සලකන්න:කුකුළු සංකාරයෙන් යුත් ගන්ධබ්බයෙකු එම බීජවට ඇතුළුවී පරිහත වූ බිත්තරය යටා පරිදි පාරිසරික තත්ත්වයන් යටතේ රැක්ක විමෙන් කුකුළු පැටවකු බිහිවේ.

9.“පච්චුපන්න” සහ “පරිච්ච සමුප්පාද” පියවර සිදුවන්නේ කාල අනුකූලතාවයකට නොවුනත් සම්බන්ධතාවයක් ඇත. පච්චුපන්න සඳහා අවශ්‍ය තත්ත්වයන් (පච්චයා) පරිච්ච සමුප්පාද පියවර වල විශ්ලේෂණය කරයි.

තිරිසන් සතෙකු (බල්ලෙක්) උපත ලබන විට එම උපතට හේතුවූ තත්ත්වයන් “ අකුසලමූල පරිච්ච සමුප්පාද” චක්‍රය ඔස්සේ සොයා ගත හැක.

මුලදී, බල්ලෙක් උපන්නේ “සුනඛ නව” නිසා යයි “නව පච්චයා ජානි” පියවරෙන් පවසයි. “උපාදාන පච්චයා නව ” යන පියවර පෙන්වා දෙන්නේ “සුනඛ නව” උදාවූයේ මරණ මොහොතෙහිදී (චුති පටිසන්ධි) මනුෂ්‍යයෙක් එය ග්‍රහණය කළ නිසාය. “නණ්ණා

පව්වයා උපාදාන” පවසන්නේ ග්‍රහණය සිදුවූයේ ඒ සඳහා ඇතිවූ ලෝභය නිසා බවයි, යනාදී වශයෙනි.

මිනිසා මෙහිදී බල්ලෙකු වීමට දැඩි ආශාවක් දැක්වූයේ නැති වුවත් හෙතෙම සාමාන්‍යයෙන් බල්ලන් විසින් කරන්නාවූ ක්‍රියාවන් රස වින්දනය කළ බව සිහි පත් කළ යුතුය. මෙතැන්දී එවන් ක්‍රියාවන්හි යෙදීමේ ආදිනව ගැන නොදැනීම හෙවත් අවිද්‍යාව හේතු කොටගෙන හෙතෙම “සුනඛ සංකාර”වැඩීමෙන් එම ක්‍රියාවලිය අරමිභ කළේ “අවිජ්ජා පව්වයා සංකාර” සමගය. නිදසුනක් වශයෙන් බල්ලන් ගේ ක්‍රියා ගැන සිතිවිලි වල නිරත වීම, කපා කිරීම සහ ඒ හා සමාන ක්‍රියාවන් හි එනම් අවිචාරවත් ලෙස ලිංගික සේවනය කිරීම (සමහර විට පවුලේ අය සමග) ආදියෙහි නිරත වීම.